۱۳۹۷-RFP09

فراخوان پیشنهاده برای طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

معاونت برنامه ریزی،
پژوهش و فناوری
اطلاعات
دفتر پژوهش و آموزش

عنوان

تدوین سند راهبردی آگاهی‌رسانی، تبلیغ خدمات و برنامه‌ها

مهلت ارسال پیشنهاده

۱۵ آذرماه ۱۳۹۷

فهرست

معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور ۲
عنوان مسئله: آگاهی‌رسانی و ترویج ۳
شرح مسئله ۳
هدفها ۳
قلمرو پژوهش ۴
نتایج و خروجی‌های موردانتظار ۴
کمینه‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی ۴
ویژگی‌های تخصصی پژوهشگران (علاوه بر تجربه) ۴
معیارهای ارزیابی پیشنهاده ۴
تاریخ‌ها و جدول زمانی ۵
سقف اعتبار ۶
شیوهٔ ارسال پیشنهاده ۶
راه‌های ارتباطی ۶

باسمه تعالی

در پرتو خرد و ملتزم به اسناد بالادستی و برنامه‌های توسعهٔ ملّی، با استناد به «مادهٔ ۵۶ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت» و دستورالعمل اجرایی آن (با نظارت دبیرخانهٔ شورای عالی عتف و از طریق سامانهٔ سمات)، «نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» برای پاسخ به نیازهای پژوهشی کتابخانه‌های عمومی (مطابق با اولویت‌های اعلام‌شده) از دانشگاه‌ها، مراکز پژوهشی و پژوهشگران درخواست می‌کند با رویکرد کاربردی به مسئلهٔ ذیل نظر کنند و با ارسال پیشنهاده یاریگر بهبود فرایند، ارتقای خدمت و توسعهٔ دانش‌بنیان کتابخانه‌های عمومی میهن باشند.

معرفی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور

نهاد (متشکل از ارکان هیأت‌امنا[۱]، دبیرکل، انجمن‌های استان و شهرستان، و دبیرخانهٔ هیأت‌امنا) کتابخانه‌های عمومی کشور بر اساس «قانون تأسیس و نحوهٔ ادارهٔ کتابخانه‌های عمومی» (مصوب ۱۳۸۲) متولی ساخت، تجهیز، بازسازی، توسعهٔ کتابخانه‌های عمومی و مدیریت و نظارت بر ادارهٔ آنهاست که به عنوان نهادی فرهنگی (عمومی غیردولتی)، با هدف برآوردن نیاز اطلاعاتی، علمی، آموزشی، فراغت و تفریحِ فرهنگی عموم جامعهٔ ساکن در ایران (فارغ از ملیت و قومیت، نژاد، مذهب، جنسیت، زبان، سن یا طبقهٔ اجتماعی) به ارائهٔ خدمات کتابداری و اطلاع‌رسانی به ایشان می‌پردازد. بر اساس این قانون، غیر از کتابخانه هایی که در تبصرهٔ ۲ مادهٔ ۱۱ استثنا شده‌اند[۲]، هر کتابخانه‌ای که به عنوان «کتابخانهٔ عمومی» در ایران عزیز فعالیت می‌کند، باید زیر نظر نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور و مطابق با این قانون اداره شود.

اینک نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور برخوردار از شبکهٔ ۳۴۴۵ کتابخانهٔ عمومی (شامل ۲۴۹۹ کتابخانهٔ نهادی، ۹۲۳ کتابخانهٔ مشارکتی[۳]، ۲۳ کتابخانهٔ مستقل[۴]) با ۳۷٬۵۱۰٬۵۹۶ نسخه کتاب در زیربنای ۱٬۳۴۰٬۵۶۱ متر مربع و بیش از ۷۰۰۰ همکار (بالغ بر ۵۲۰۰ کتابدار) در ستاد مرکزی[۵]، ۳۱ ستاد استانی و کتابخانه‌های عمومی شهری، روستایی و سیّار است که به بیش از دو میلیون عضو خدمت می‌کند و مبتنی بر اهداف، سیاست‌ها و برنامهٔ راهبردی خود باید این خدمات را در کیفیت و کمیت، تا ده‌ها برابرِ امروز گسترش دهد.

---

[۱] ترکیب هیأت امنای کتابخانه‌های عمومی، بر اساس مادهٔ ۲ قانون: وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی (رئیس هیئت امنا)، رئیس شورای عالی استان‌ها، معاون ذی‌ربط از سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، یک عضو از کمیسیون فرهنگی به پیشنهاد آن کمیسیون و تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر، رئیس کتابخانهٔ ملی ایران، و پنج نفر از صاحب‌نظران و شخصیت‌های علمی فرهنگی کشور که حداقل دو نفر آنان را بانوان تشکیل دهند. این اعضا به پیشنهاد وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی و با حکم رئیس‌جمهور برای مدت چهارسال انتخاب می‌شوند و یک نفر از آنان به انتخاب وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی به عنوان دبیرکل هیئت امنا مسئولیت ادارهٔ امور دبیرخانه را به عهده خواهد داشت.

[۲] هشت استثناء این قانون، که از ضوابط و مقررات خاص خود تبعیت می‌کنند، عبارتند از: کتابخانهٔ ملی، کتابخانه‌های آستان قدس رضوی، کتابخانهٔ آستان حضرت معصومه (س)، کتابخانهٔ آستان حضرت عبدالعظیم (ع)، کتابخانهٔ آستان احمدبن موسی (ع)، کتابخانهٔ آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی، کتابخانهٔ مجلس شورای اسلامی و کتابخانه‌های وقفی (تابع وقف‌نامه).

[۳] با مالکیت یا مدیریت افراد، سازمان‌ها و مؤسسات دولتی و غیردولتی که طبق ضوابط شیوه‌نامهٔ «تأسیس کتابخانه‌های عمومی ... تحت نظارت نهاد» تأسیس و اداره می‌شوند.

[۴] با مالکیت یا مدیریت مؤسسان یا مدیران مسئول (حقیقی و حقوقی) که با مشارکت نهاد در تأمین منابع کتابخانه‌ای، نرم‌افزار، تجهیزات، خدمات آموزشی کتابداری و ... تأسیس و اداره می‌شوند.

[۵] ستاد یا دبیرخانهٔ مرکزی متشکل است از: ۱. دبیرکل، مشاوران، هستهٔ گزینش، دفتر ارزیابی عملکرد و بازرسی، چهار اداره‌کل تحت نظر دبیرکل (امور مجلس و استان‌ها، امور عمرانی، حراست، روابط عمومی و امور بین‌الملل)؛ ۲. معاونت توسعهٔ کتابخانه‌ها و ترویج کتاب‌خوانی (سه اداره‌کل: توسعهٔ کتابخانه‌ها و مشارکت‌ها، تأمین منابع، ترویج کتاب‌خوانی و امور فرهنگی)؛ ۳. برنامه‌ریزی (سه دفتر: برنامه‌ریزی، پژوهش، فناوری اطلاعات)، ۴. معاونت اداری و مالی (دو اداره‌کل: منابع انسانی و پشتیبانی، امور مالی و ذی‌حسابی؛ و دو دفتر: بودجه و بهبود مدیریت، امور حقوقی).

عنوان مسئله: آگاهی‌رسانی و ترویج

یکی از ابزارهای مهم ارتباطی در سازمان‌ها، آگاهی‌رسانی و تبلیغ است؛ چنان‌که کامیابی یا ناکامی بسیاری از سازمان‌ها در گرو آن تلقی می‌شود. تبلیغ و ترویج، شاه‌راهی برای رساندن پیام به مخاطبان و برنامه‌ای برای دستیابی به ایشان و حفظ پایدار پیوند است. اما چگونگی تبلیغ و ترویج کارا و اثربخش، آن‌هم در نهادی فرهنگی، چالش برانگیز و نیازمند تأمل و استناد (به سندی جامع و راهبردی) است.

شرح مسئله

بیش از نیم قرن[1] از تصویب نخستین قانون ایجاد کتابخانه‌های عمومی و ۱۵ سال از تشکیل نهاد کتابخانه‌های عمومی می‌گذرد اما هنوز کتابخانهٔ عمومی برای بخش عظیمی از جامعه آنچنان که باید شناخته‌شده نیست. یکی از راه‌های شناساندن کتابخانه‌های عمومی ، تبلیغ و آگاهی‌رسانی به‌سامان؛ و در عین حال، طراحی و اجرای برنامه‌های ترویج است، به‌رغم تلاش‌های بسیار و دست‌کم، وجود ساختارهای مرتبط (ادارات کل روابط‌عمومی، امور فرهنگی و ترویج) و سازوکارها و سامانه‌هایی درون نهاد، به‌موجب فقدان راهبرد؛ نداشتن هدف، برنامه و بودجهٔ تبلیغاتی و ترویجی مشخص؛ وابستگی به نظام گران‌بار، فردمحور و اقتضایی اداری، و به‌تبع، برقرار نکردن پیوند استوار و سنجیده با عرصهٔ خدمت و گسترهٔ مخاطبان؛ عدم سیاست‌گذاری رسانه‌ای و نداشتن ارتباط پایدار و هم‌افزا با رسانه‌های عمومی و تخصصی کشور؛ نبودن رابطهٔ منسجم درون‌سازمانی مابین برنامه‌های ترویجی کتابخانه‌ها با خدمات سایر بخش‌های ستادی و سیاست‌های تبلیغی؛ غفلت از هویت سازمانی و تجلیات بصری و هنری آن در نشان، نام تجاری (برند)، شعار تبلیغاتی، پوشش همسان (یونیفورم)، گرافیک سامانه‌ها و اعلان‌ها و ... در این حوزه نتایج مطلوبی به‌دست نیامده است.

هدف‌ها

- توصیف، تبیین و تحلیل موقعیت آگاهی‌رسانی و ترویج عمومی و وضعیت تبلیغاتی و رسانه‌ای در شرایط کنونی و مقصد مطلوب، با رویکرد مخاطب‌محور و مبتنی بر شناخت کاربران کتابخانه‌های عمومی؛
- تعیین هدف‌ها، راهبردها و سناریوهای آگاهی‌رسانی، تبلیغ و ترویج؛
- تعیین ملزومات، قالب‌ها، شیوه‌ها و عناصر هویت‌بخش سازمانی، رسانه‌ای و گرافیکی؛
- تدوین سند جامع راهبردی و برنامه‌های عملیاتی.
  - با توجه به طرح‌های اخیر و جاری پژوهشی در کتابخانه‌های عمومی، داده‌ها، اطلاعات پردازش‌شده و مطالعات مرتبط با کتابخانه‌های عمومیِ تحت مدیریت نهاد، برنامهٔ راهبردی، تحلیل‌های تکافت (سوات[2]) و راهبردهای مربوط، مطالعات آینده‌نگارانه، سیاههٔ خدمات ترویجی، اطلاعات سامانه‌ها و درگاه‌های مرتبط و ... از طریق ناظر فرایندی طرح (دفتر پژوهش) در اختیار مجری نهاده می‌شود و سند جامع نهایی، ذیل اسناد راهبردی قرار می‌گیرد.

[1] ۲۹ دیماه ۱۳۴۴

[2] SWOT

قلمرو پژوهش

- نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور (ستاد مرکزی و ستادهای استانی؛ خدمات ترویجی کتابخانه‌ای)

نتایج و خروجی‌های مورد انتظار

- گزارش تحلیلی وضعیت موجود؛
- پیشنهاد وضعیت مطلوب، با توجه به فضای بیرونی و اقتضائات مخاطب‌شناختی؛
- گزارش راهبردها و سناریوها؛
- سند راهبردی و گزارش طرح‌های رسانه‌ای و تعاملی، همچنین برنامه‌های عملیاتی و اقدام‌های مرتبط.

کمینه‌های الزامی برای طرح پژوهشی پیشنهادی

۱. مقدمه: پیشنهاددهنده باید شناخت و تحلیل خود از مسئله را به شکل علمی به بحث بگذارد و همین‌طور هدف‌ها و پرسش‌ها را به شکل عینی و جزئی مشخص نماید؛

۲. روش‌شناسی: به طور مفصل و مستند مراحل پژوهش، شیوه‌های گردآوری و تحلیل داده، تکنیک‌ها و روش‌های پژوهشی مورد استفاده برای دست‌یابی به هدف‌ها توضیح داده شود؛

۳. شرح خدمات و محصول: محتوای خروجی هر مرحله (فاز) مشخص گردد. همچنین قالب یا قالب‌های ارائه هر کدام اعلام شود؛

۴. زمان‌بندی و ساختار شکست‌کار (WBS)؛

۵. بودجهٔ مورد نیاز برای هر مرحله و بودجهٔ نهایی (بودجه‌ریزی بر مبنای شکست‌کار و به‌تفکیک سرفصل‌های هزینه‌ای)؛

۶. معرفی گروه پژوهشی به همراه کارنامک (رزومه) افراد گروه، به‌گونه‌ای که بتواند توانمندی‌ها، تجربهٔ مرتبط با موضوع و مسئله، همچنین اعتبار آنان را در زمینهٔ این فراخوان بازتاب دهد (در قالب پیوست).

ویژگی‌های تخصصی پژوهشگران (علاوه بر تجربه)

ردیف	تخصص	مقطع تحصیلی
۱	ارتباطات اجتماعی- گرایش روابط‌عمومی	دکتری
۲	مدیریت رسانه	دکتری
۳	مدیریت فرهنگی	دکتری
*	علم اطلاعات و دانش‌شناسی (مشاور)	دکتری

معیارهای ارزیابی پیشنهاده

- چگونگی تبیین مسئلهٔ پژوهش و تحلیل آن؛
- فرایند و جزئیات روش‌شناختیِ متناسب با پژوهش؛
- تطابق با نیاز و مسئلهٔ موضوع فراخوان (سازگاری با نیاز مخاطبان و نهاد؛ و متناسب بودن با امکانات)؛

- تجربهٔ کار در زمینهٔ مشابه؛
- تخصص گروه پژوهشی و احراز توانمندی و شایستگی در موضوع؛
- تناسب هزینه‌ها با کارهای پژوهشی و اجرایی، و میزان مشارکت و هم‌افزایی گروه دانشوران و حرفه‌مندان.
  - مبتنی بر تبصرهٔ ۱ مادهٔ ۶ دستورالعمل اجرایی قانون، معاونت‌های پژوهشی دانشکده‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز دانش‌بنیان، در صورت مقبولیت پیشنهاده در ارزیابی و کسب اطمینان از پشتیبانی علمی، نظارت اجرایی و ضمانت مرکز دانشگاهی، در شرایط مشابه کیفی و مالی، دارای اولویت خواهند بود. همچنین بر اساس سیاست تخصیص نامتمرکز بودجهٔ ملّی و در پیروی از راهبردهای عدالت‌محور، در شرایط مشابه میان دانشگاهیان و پژوهشگران استان‌ها و مراکز پژوهشی تهران، پیشنهاده‌های استانی برگزیده خواهد شد.

تاریخ‌ها و جدول زمانی

برای انجام این طرح حداکثر ۷ ماه در نظر گرفته شده است؛ طبق برنامهٔ زمانی و تاریخ‌های مهم ذیل:

- اول آبان: انتشار فراخوان؛
- ۱۵ آذر: آخرین مهلت ارسال پیشنهاده؛
- ۲۵ آذر: اعلام نتایج داوری پیشنهاده‌ها؛
- دی– بهمن: ثبت در سامانهٔ سمات ملّی و انعقاد قرارداد در صورت تأیید و دریافت شناسهٔ رهگیری؛
- دههٔ سوم بهمن‌ماه: آغاز طرح
- شهریورماه ۱۳۹۸: پایان طرح.

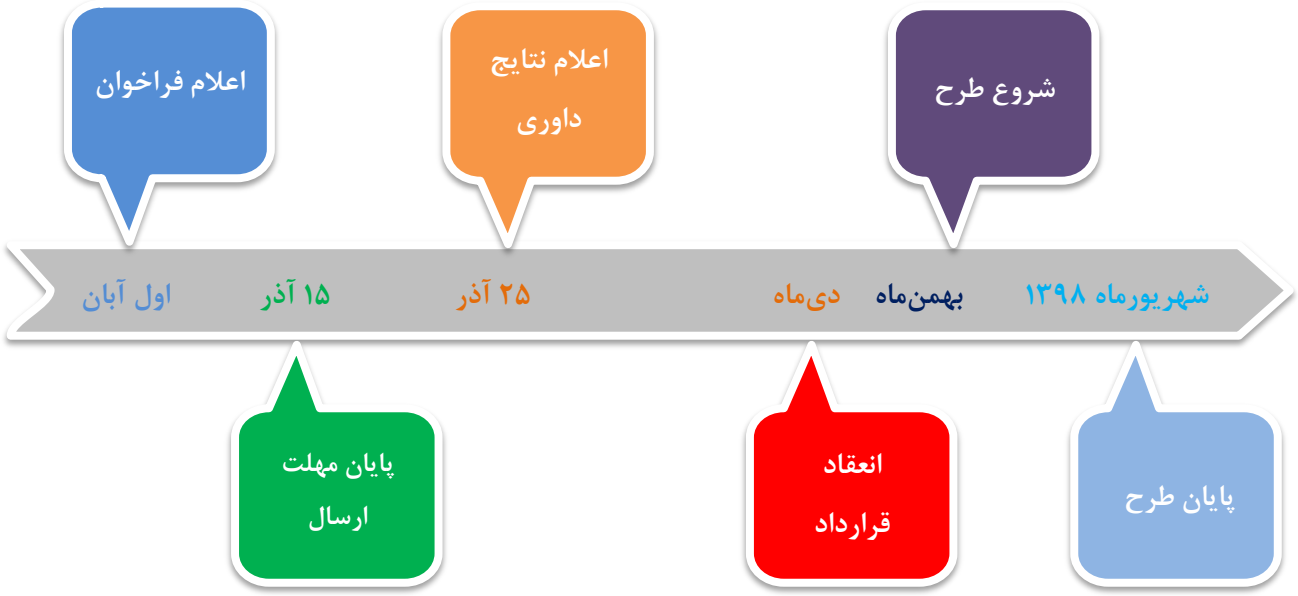

سقف اعتبار

با مراعات تناسب هزینه و حجم کار پژوهشی و میزان همکاری گروهی و جلب مشارکت علمی متخصصان و حرفه‌مندان دانشور و ...، همچنین تقید به اقتصاد ملّی پژوهش و پرهیز از هزینه‌های گزاف، سنجش و تقویم نهایی هزینه‌های طرح‌ها بر اساس پیشنهاده و نتایج و لواحق اجرایی آن صورت می‌پذیرد. با این حال، سقف اعتبار مالی این طرح ۵۰۰ میلیون ریال در نظر گرفته شده است؛ طبعاً در شرایط مشابه کیفی، اولویت با پیشنهادهای کم‌هزینه‌تر خواهد بود.

شیوهٔ ارسال پیشنهاده

پیشنهاده و مستندات و پیوست‌های آن باید در دست‌کم در دو قالب وُرد و پی.دی.اف از طریق «سامانهٔ مدیریت طرح‌های پژوهشی نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور» به نشانی ذیل فرستاده شود و شناسهٔ موقت رهگیری دریافت کند:

www.rpm.iranpl.ir

*** راهنمای ارسال طرح بر وب‌گاه سامانه قرار داده شده است ***

راه‌های ارتباطی

پیشنهاددهندگان ارجمند برای پاسخ به پرسش‌ها، دریافت اطلاعات تکمیلی یا رفع ابهام احتمالی با رایانامهٔ ذیل مکاتبه فرمایند:

research@iranpl.ir

همچنین کارشناسان گروه پژوهش مهیای پاسخگویی به تماس تلفنی یا مکاتبه‌ای پژوهشگران گرامی اند:

۰۲۱- ۸۸۹۲۵۷۹۰

تهران، میدان فاطمی، خیابان جویبار، کوچهٔ شهید نوربخش، شمارهٔ ۳۱، طبقهٔ دوم، دفتر پژوهش و آموزش نهاد کتابخانه‌های عمومی کشور، گروه پژوهش.